Autor Guste Santini
Ponedjeljak, 14 Svibanj 2018 09:58

Neoporezivi dio plaća mora biti to veći što su viši porezi na potrošnju. Upravo ta činjenica je primorala mnoge države da na nužna dobra primjene niže porezne stope. Što je dobro manje nužno, luksuznije, to je veća dvojnost tko zapravo snosi porezni teret.

Kada govorim o porezima na potrošnju, u ovom napisu, mislim na PDV. Uobičajena je, kriva, Â pretpostavka, kako potrošači snose porez na potrošnju. Drugim riječima, pretpostavlja se da kako postoji pravna a ne ekonomska incidenca. Međutim, to nije točno. Uzmimo primjer knjiga. Iz osobnog iskustva znam da je prilikom uvođenja 5%-tnog PDV-a na knjige maloprodajna cijena knjiga ostala ista kao što je to ona bila prije uvođenja poreza. Prema tome, uvedeni PDV snosili su izdavači knjiga a ne potrošači. Tako je u slučaju knjiga PDV zapravo porez na output poduzetnika što se ne ističe prilikom preciziranja porezne presije poduzetnika. Knjiga je samo primjer. Mnogi proizvodi i usluge koji su oporezovani porezom na potrošnju u konačnici padaju na poduzetnike. Tako je potvrđen Ricardov stav kako su svi porezi u konačnici porezi na profit. U kojem će se dijelu podijeliti porezna obveza na relaciji prodavalac – kupac određeno je elastičnostima. Činjenica kako se porez obračunava u fazi prodaje je tek tehničko pitanje naplate poreza, a nikako odgovor tko uistinu plaća porez. Koje su posljedice navedenog? Ukoliko iz bilo kojeg razloga poduzetnik ne prevali porez na potrošnju na drugog njega će, recimo plaće, koštati više upravo za dio neprevaljenog poreza. U slučaju da u potpunosti snosi porez na potrošnju, u našem slučaju 25%, na bruto plaće poduzetnik mora platiti i cjelokupni iznos PDV-a.

Međutim, postoji mišljenje kako poreze na potrošnju isključivo snosi poduzetnik, pa je porez na potrošnju neizravni porez na kapital. Argumentacija zagovornika navedenog mišljenja polazi od dobro poznate činjenice kako poduzetnik maksimalizira svoje prodajne cijene kako bi ostvario funkciju cilja – profit. Prema tome, ako prije poreza imamo maksimalno moguće cijene, u uvjetima tvrdog budžetskog ograničenja (novčana masa ostaje ista kao i brzina opticaja novca), njegovim uvođenjem smanjit će se dio koji će, nakon plaćenog poreza, pripasti poduzetniku. Takav pogled sugerira zaključak kako je moguće konstruirati porezni sustav temeljem jednog jedinog poreza – PDV-a. U jednom sam radu napisao kako je PDV porez budućnosti. Radi se o vrlo kompleksnom, u ekonomskom pogledu, poreznom obliku. O učincima PDV valjalo bi organizirati posebnu raspravu.

U ovoj priči kao što je to istaknuto u naslovu zanima nas neoporeziv dio plaća i porez na potrošnju. Ako se radi o neoporezivom dijelu plaća tada valja imati u vidu da porezni teret snosi kupac. Upravo za građane koji imaju najmanje dohotke regresivnost poreza na potrošnju je najveća. Zato je od presudne važnosti „vezivati“ neoporezivi dio plaća i porez na potrošnju. Kako je u Lijepoj našoj osnovna stopa PDV-a na razini koju nije moguće ni prihvatljivo dalje povećavati povećanje neoporezivog dijela plaće je izravno povećanje životnog standarda

građana s najnižim primanjima.

Kada govorimo o neoporezivom dijelu dohotka potrebno je zaokružiti sliku i reći kako građani koji imaju veće plaće plaćaju samo dio poreza na potrošnju i opravdano ih je snažnije oporezivati. Međutim, porezna presija mora voditi računa da su veće plaće posljedica veće učinkovitosti rada upravo zbog investiranja u obrazovanje. Da bi građani investirali u obrazovanje nužno im je osigurati primjeren prinos na investiciju. Ovo, drugim riječima, znači da je potrebno daÂ preostali dio, nakon plaćenog poreza, bude veći najmanje za iznos koji bi djelatnik dobio da je investirao u drugi oblik imovine. Ukoliko se želi dati primjeren status obrazovnom sustavu, temeljena poluga razvoja, tada je nužno da prinos od investicije u obrazovanje bude veći od prinosa koji bi investitor dobio da je uložio u neki drugi oblik imovine.

Iz navedenog se jasno vidi kako su porezi intervencije u proces društvene reprodukcije koji imaju dugoročne implikacije, pa izraz: Stari porezi dobri porezi“ vrijedi kako za poduzetnika tako i za društvo u cjelini.